

Pojken från Mora som målade presidenter

Berättelse

Anders Zorn föddes den 18 februari 1860 i en liten by nära Mora i Dalarna. Han växte upp på morföräldrarnas gård, eftersom hans far aldrig var med i hans liv. Familjen hade inte mycket pengar, men redan som barn tyckte Anders om att teckna och forma figurer i trä.

När han var femton år flyttade han till Stockholm för att studera vid Konstakademien. Där visade han snabbt att han hade en ovanlig talang. På en elevutställning år 1880 ställde han ut en akvarell som hette *I sorg*, och många blev imponerade. Trots att han fortfarande var ung började människor nu prata om den unge konstnären från Dalarna.

Zorn ville se världen, och därför reste han mycket. Han bodde och arbetade i bland annat England, Spanien, Frankrike och USA. Han blev känd för sina akvareller och senare även för sina oljemålningar. Han målade gärna vatten, ljus och människor i rörelse, vilket gjorde hans bilder levande. Många känner igen hans badande kvinnor och hans bilder från midsommar i Dalarna. En av hans mest berömda målningar heter *Midsommardans* och visar människor som dansar i den ljusa sommarkvällen.

År 1885 gifte sig Anders med Emma Lamm, som kom från en rik familj i Stockholm. Emma blev viktig för hans karriär, eftersom hon hjälpte honom att skapa kontakter och ordna hans arbete. Paret fick inga barn.

I USA blev Zorn mycket populär, och han fick måla flera kända personer. Han målade till och med tre amerikanska presidenter: Grover Cleveland, Theodore Roosevelt och William Howard Taft. Han arbetade också med etsning, alltså bilder som trycks från en metallplatta, och han räknas än idag som en av världens skickligaste etsare.

Anders och Emma flyttade till slut tillbaka till Mora. Där byggde de sitt hem Zorngården. Zorn älskade Dalarnas kultur och ville bevara den, vilket gjorde att han samlade gamla hus, kläder och folkmusik. Han startade också spelmanstävlingar i Dalarna, som fortfarande finns kvar.

Anders Zorn dog den 22 augusti 1920 i Mora. Han och Emma bestämde att deras stora samling skulle bli en gåva till svenska staten. Idag kan man besöka Zornmuseet i Mora och se hans konst. Den fattige pojken från Dalarna hade blivit en världskänd konstnär.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
växte upp	blev större, levde sin barndom
talang	en speciell förmåga att göra något bra
akvarell	en målning gjord med vattenfärg
elevutställning	när elever visar sina verk för andra

ORD	FÖRKLARING
imponerad	mycket nöjd och förvånad över något bra
i rörelse	när något inte står stilla
karriär	en persons arbetsliv och utveckling
etsning	en bild som trycks från en metallplatta
bevara	spara något så att det finns kvar
spelmansstämma	ett möte där människor spelar folkmusik
samling	många saker som någon har samlat ihop
gåva	något man ger till någon utan att ta betalt

Läsförståelsefrågor

1. Var och när föddes Anders Zorn?
2. Varför växte Anders upp hos sina morföräldrar?
 1. Hans föräldrar arbetade utomlands
 2. Hans far var aldrig med i hans liv
 3. Han ville bo på en gård
3. Vad hände på elevutställningen 1880?
 1. Han fick ett pris i Paris
 2. Han ställde ut en akvarell som många gillade
 3. Han träffade Emma Lamm
4. Vilka motiv är Zorn särskilt känd för?
 1. Krig och soldater
 2. Stora städer på natten
 3. Vatten, ljus och badande kvinnor
5. Varför var Emma viktig för Anders karriär?
 1. Hon målade tillsammans med honom
 2. Hon hjälpte honom med kontakter och arbete
 3. Hon ägde Konstakademien
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Zorn målade tre amerikanska presidenter.
 2. Zorn och Emma hade fyra barn.
 3. Zorn tyckte om att resa till andra länder.
7. Vad gjorde Zorn för att bevara Dalarnas kultur? Ge minst ett exempel.
8. Vad hände med Zorns konstsamling efter hans död?
9. Texten kallar Zorn "en av världens skickligaste etsare". Vad förstår vi av det om hur omvärlden såg på honom?
10. Varför tror du att Zorn flyttade tillbaka till Mora trots att han var berömd i hela världen?

Facit

1. Han föddes den 18 februari 1860 i en liten by nära Mora i Dalarna.
1. Hans far var aldrig med i hans liv.
1. Han ställde ut en akvarell som många gillade.
1. Vatten, ljus och badande kvinnor.
1. Hon hjälpte honom med kontakter och arbete.
1. ja b) nej c) ja
- Exempel på svar: Han samlade gamla hus, kläder och folkmusik, och han startade spelmanstävlingar i Dalarna.
- Exempel på svar: Han och Emma gav samlingen som en gåva till svenska staten, och idag finns Zornmuseet i Mora.
- Exempel på svar: Att han var berömd och respekterad långt utanför Sverige och räknades till de allra bästa i sin konst.
- Exempel på svar: Han älskade Dalarnas kultur och natur, och där låg hans rötter och hans hem.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar bra för att arbeta med tema "från enkel bakgrund till framgång" och med kultur och identitet. Den ger tillfälle att diskutera hur konst kan bevara ett kulturarv.

Diskussionsfrågor

- Anders Zorn ville bevara gammal kultur. Vad i din kultur tycker du är viktigt att bevara?
- Zorn reste mycket men flyttade ändå hem igen. Vad betyder ordet "hem" för dig?
- Tror du att talang eller hårt arbete är viktigast för att lyckas? Motivera ditt svar.
- **Skriv (5 meningar):** Berätta om en person som du beundrar. Vem är det och varför?

Källor och faktagranskning

- Anders Zorn – Wikipedia (svenska): https://sv.wikipedia.org/wiki/Anders_Zorn
- Anders Zorn – Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Anders_Zorn
- Anders Zorn | Britannica: <https://www.britannica.com/biography/Anders-Zorn>
- Zornsamlingarna (Zornmuseet, Mora): <https://zorn.se/om-oss/anders-zorn/>
- Anders Zorn – Mora kommun: <https://morakommun.se/uppleva-och-gora/kultur-och-sevardheter/upptack-moras-walk-of-fame/anders-zorn.html>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Anders Zorn föddes 18 februari 1860 i Utmeland nära Mora i Dalarna och dog 22 augusti 1920 i Mora (på Mora lasarett). Han gifte sig 1885 med Emma Lamm. Han var målare, etsare, akvarellist och skulptör, känd för Dalamotiv, nakenstudier (badande kvinnor) och porträtt. Han målade tre amerikanska presidenter: Grover Cleveland, William Howard Taft och Theodore Roosevelt. Hemmet Zorngården och Zornmuseet finns i Mora. Den så kallade Zornpaletten bestod av blyvitt, gul ockra, vermillion (rött) och svart. Osäkerheter: dödsorsaken anges i källorna oftast som

blodförgiftning (sepsis); engelska Wikipedia anger felaktigt Stockholm som dödsort, medan svenska källor (Mora kommun, Zornsamlingarna) anger Mora.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.